

Ako sa sťažovať na úradníkov?

Slovenský právny poriadok obsahuje množstvo nástrojov, ktorými sa možno brániť proti správaniu úradníkov, ktoré nie je v súlade s právnou úpravou. Za neželané správanie úradníkov možno nepochybne považovať rôzne formy nezákonného postupu, ktorými môžu byť jednak pasivita úradníka v konaní, ale takisto iný postup odporujúci relevantnej právnej úprave. Aj v prípade porušenia noriem slušného správania naša právna úprava obsahuje pravidlá, ktorými sa má postupovať pri prešetrení nevhodného vystupovania úradníka. Zdôrazňujeme, že povinnosťou úradníka nie je len dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, ale takisto povinnosť rešpektovať a chrániť ľudskú dôstojnosť.

Základným právnym predpisom upravujúcim postup pri podávaní námietok voči nesprávnemu postupu orgánu verejnej správy je zákon č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov. Za sťažnosť sa považuje podanie fyzickej alebo právnickej osoby, ktorým sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy. V sťažnosti je nevyhnutné uviesť meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu alebo prechodného pobytu sťažovateľa, v prípade právnickej osoby musí obsahovať jej názov a sídlo, meno a priezvisko osoby oprávnenej za ňu konať. Totožnosť sťažovateľa môže byť na základe jeho požiadavky utajená. Nevyhnutným obsahom sťažnosti je opísanie predmetu sťažnosti, tzn. proti komu smeruje, na aké nedostatky poukazuje a čoho sa sťažovateľ domáha. Dodávame, že ak má sťažnosť charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, žiadosti, podnetu alebo návrhu a sťažovateľ v nej neuvedie, ochrany akého svojho práva alebo právom chráneného záujmu sa domáha, orgán verejnej správy sťažovateľovi takéto podanie vráti najneskôr do 30 pracovných dní od jeho doručenia, spolu s uvedením dôvodu. Navyiac, sťažnosť musí byť čitateľná a zrozumiteľná. Orgán verejnej správy vybaví sťažnosť do 60 pracovných dní, v odôvodnených prípadoch môže vedúci orgánu verejnej správy alebo ním splnomocnený zástupca uvedenú lehotu predĺžiť pred jej uplynutím o 30 pracovných dní. V prípade nespokojnosti s vybavením sťažnosti alebo jej odložením je možné podať novú sťažnosť, o ktorej bude rozhodovať vedúci orgánu verejnej správy alebo ním splnomocnený zástupca, resp. najbližší nadriadený orgán.

Popri sťažnosti je ďalším alternatívnym prostriedkom nápravy aj upozornenie prokurátora podľa § 28 a nasl. zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov. Prokurátor je oprávnený podať orgánu verejnej správy upozornenie za účelom odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo v postupe orgánu verejnej správy pri vydávaní opatrenia alebo rozhodnutia alebo jeho nečinnosťou. Ak považujete postup úradníka za nezákonný, je nevyhnutné zaslať príslušnej prokuratúre podnet, aby prešetrila zákonnosť postupu orgánu verejnej správy. V podnete je nevyhnuté bližšie konkretizovať orgán verejnej správy, ktorého postup považujete za nesprávny a opísanie rozhodujúcich okolností. Prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. Ak sa preukáže nezákonnosť postupu úradníka, orgán verejnej správy je povinný zrealizovať nápravu do 30 dní od doručenia upozornenia prokurátora.

Okrem upozornenia prokuratúry prichádza do úvahy aj podnet verejnému ochrancovi práv, ktorého úlohou je chrániť základné práva a slobody fyzických a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy, ako aj ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich postup v rozpore s právnou úpravou. Z podnetu musí byť zrejmé, proti ktorému orgánu verejnej správy smeruje, akej veci sa týka a čoho sa

domáhate. Právna úprava však neustanovuje verejnému ochrancovi práv žiadnu lehotu na vybavenie podnetu.

V správnom konaní sa môže fyzická a právnická osoba taktiež brániť (v prípade pasivity úradníka) podaním označený ako opatrenie proti nečinnosti. Jeho podstata spočíva v tom, že správny orgán, ktorý by bol oprávnený rozhodnúť o odvolaní, sám vo veci rozhodne, ak „pasívny“ správny orgán nedodrжал zákonné lehoty, dovoľuje to povaha veci a nápravu nemožno dosiahnuť inak.

V prípade, ak by sa nepodarilo dosiahnuť nápravu ani uvedenými právnymi nástrojmi, do úvahy prichádza žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Táto možnosť prichádza do úvahy, až keď fyzická alebo právnická osoba využila všetky možnosti nápravy a napriek tomu nedosiahla nápravu. Ak súd žalobe vyhovie a správny orgán bude naďalej nečinný, môže mu súd uložiť pokutu do výšky 3.280,- €, a to aj opakovane.

Ak fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, môže sa tiež žalobou domáhať, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Musí sa jednať o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Navyše, žaloba musí byť podaná súdu do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Upozorňujeme taktiež na skutočnosť, že žalobca musí byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom.

Záverom dodávame, že ak by Vám v prípade nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu vznikla škoda, štátne orgány sú povinné ju nahradiť. Musia byť však splnené všetky zákonné podmienky pre jej náhradu.